

AUKTORITEETISTA

Eräät sosialistit ovat viime aikoina aloittaneet järjestelmällisen ristiretken sitä vastaan, jota he sanovat *auktoriteettiperiaatteeksi*. Ei tarvitse muuta kuin sanoa heille, että jokin teko on *auktoritatiivinen*, niin se heti tuomitaan. Tuota ylimalkaista menetelmää on alettu väärinkäyttää siinä määrin, että kysymystä on selvitettävä yksityiskohtaisemmin. Siinä mielessä kuin tässä on puhe, auktoriteetti merkitsee vieraan tahdon tyrkyttämistä; toisaalta auktoriteetti edellyttää alistumista. Mutta kun noilla molemmilla sanonnoilla on paha sointu ja niiden ilmaisema suhde on alistetulle puolelle epämieluin, herää kysymys, eikö voitaisi tulla toimeen ilman tuota suhdetta, emmekö voisi — nyky-yhteiskunnassa vallitsevissa oloissa — muodostaa toisenlaista yhteiskunnallista elämänjärjestystä, jonka vallitessa tuo auktoriteetti osoittautuu tarkoituksettomaksi ja sen täytyy siis kadota. Tarkastellessamme taloudellisia — teollisia ja maataloudellisia — suhteita, jotka ovat nykyisen porvarillisen yhteiskunnan perusta, havaitsemme, että niiden tendenssinä on korvata yhä laajemmin erillinen toiminta ihmisten yhdistetyllä toiminnalla. Erillisten tuottajien pienten verstaiden tilalle on ilmaantunut nykyaikainen teollisuus valtavan suurine tehtaineen ja työpajoineen, joissa sadat työläiset hoitavat monimutkaisia höyrykäyttöisiä koneita; valtateillä liikennöivien postivaunujen ja kärkyjen tilalle ovat tulleet rautatiejunat, pienten purjealusten ja felukkien tilalle — höyrylaivat. Jopa maanviljelyksessäkin koneet ja höyry saavat yhä enemmän jalansijaa asettaen hitaasti, mutta varmasti pienomistajien tilalle suurkapitalisteja, jotka viljelevät palkkatyöläisten avulla suuria maaaloja. Yhdistetty toiminta ja toisistaan riippuvaisten prosessien monimutkaistuminen tulevat siis yksilöiden riippumattoman toiminnan tilalle. Yhdistetty toiminta merkitsee kuitenkin organisaatiota, mutta onko organisaatio mahdollista ilman auktoriteettia?

Olettakaamme, että yhteiskunnallinen vallankumous on kukis-

tanut kapitalistit, joiden auktoriteetti määrää tuotannon ja rikkauksien kierron nykypäivinä. Asettuessamme täydellisesti auktoriteetin vastustajien kannalle olettakaamme, että maa ja työvälineet ovat tulleet niiden työläisten yhteisomaisuudeksi, jotka niitä käyttävät. Onko auktoriteetti silloin häviävä vai muuttuuko vain sen muoto? Katsokaamme.

Otamme esimerkiksi puuvillankehräämön. Puuvillan täytyy käydä ainakin kuuden toisiaan seuraavan työvaiheen läpi ennen kuin se muuttuu langaksi, ja nämä työvaiheet suoritetaan useimmiten eri tehdashuoneissa. Edelleen, jotta koneet olisivat keskeytyksittä käynnissä, tarvitaan insinööri valvomaan höyrykonetta, tarvitaan koneesepä tekemään jokapäiväisiä korjaustöitä sekä paljon muita työläisiä siirtämään tuotteita tehdashuoneesta toiseen jne. Kaikkien näiden työläisten — miesten, naisten ja lasten — on alettava ja lopetettava työ sinä hetkenä, jonka määrää höyryn auktoriteetti, joka ei välitä mitään yksilön autonomiasta. Työläisten on siis sovittava ennen kaikkea työajasta; ja kun työtunnit kerran on säädetty, niin ne ovat silloin jo pakollisia poikkeuksetta kaikille. Edelleen, jokaisessa tehdashallissa herää joka hetki pienempiä kysymyksiä, jotka koskevat tuotantotapaa, materiaalien jakamista ym. ja jotka on ratkaistava viivyttelämättä, ettei koko tuotanto heti pysähtyisi. Ja ratkaistakoonpa nämä kysymykset miten hyvänsä, joko eri työalaa johtamaan valitun henkilön päätöksellä tai, jos se on mahdollista, äänten enemmistöllä, erillisten henkilöiden tahdon pitää aina alistua, ja se merkitsee, että kysymykset ratkaistaan auktoritatiivisesti. Suuren tehtaan automaattinen koneisto osoittautuu paljon despoottisemmaksi kuin pikkukapitalistit, joilla työläiset ovat työssä. Ainakin mitä tulee työaikatunteihin, noiden tehtaiden portin päälle voitaisiin kirjoittaa: *Ken tästä käy, saa kaiken autonomian heittää!** Kun ihminen on tieteen ja luovan nerouden avulla alistanut luonnonvoimat alaisekseen, niin ne kostavat hänelle alistamalla hänet itsensä, mikäli hän käyttää niitä, todellisen despotismin alaiseksi mistään sosiaalisesta organisaatiosta huolimatta. Kun halutaan hävittää auktoriteetti suurteollisuudessa, niin se merkitsee, että halutaan hävittää itse teollisuus — hävittää höyryvoimalla käyvä kehruukone, jotta voitaisiin palata rukkiiin.

Ottakaamme toinen esimerkki — rautatie. Myös siinä on luke mattoman ihmisjoukon yhteistyö ehdottoman välttämätön; onnettomuuksien välttämiseksi tuon yhteistyön täytyy tapahtua tarkasti määrättyinä aikoina. Siinäkin on ensimmäisenä ehtona hallitseva tah to, joka ratkaisee kaikki osakysymykset, edustakoonpa tuota tahtoa sitten yksi valittu henkilö tai kokonainen komitea, jolle on uskottu asiasta kiinnostuneiden henkilöiden enemmistön päätösten täytän-

* *Dante*. Jumalainen näytelmä. Helvetti, 3. laulu, 3. säkeistö (muunneltuna). *Toim.*

töönpano. Kummassakin tapauksessa on olemassa selvästi ilmaistu auktoriteetti. Enemminkin: mitä tapahtuisi heti ensimmäiselle henkilöjunalle, jos rautatievirkaileijoiden auktoriteetti herrojen matkustajien suhteen hävitettäisiin?

Mutta sitäkin ilmeisemmin tarvitaan auktoriteettia — ja jopa kaikkein lujinta auktoriteettia — laivassa avomerellä. Vaaran hetkellä siellä riippuu kaikkien elämä siitä, että kaikki alistuvat heti ja ehdottomasti jonkun yhden tahtoon.

Kun esitän näitä todisteita kiihkeimpiä auktoriteetin vastustajia vastaan, niin he voivat antaa minulle vain seuraavan vastauksen: »Niin! Se on totta, mutta kysymys ei ole tässä auktoriteetista, jonka annamme edustajillemme, vaan tietystä toimeksiannosta.» Nuo miehet luulevat, että me voimme muuttaa tietyn asian toiseksi muuttamalla sen nimeä. Nuo syvämietteiset ajattelijat tekevät yksinkertaisesti pilkkaa meistä.

Olemme siis nähneet, että toisaalta tietty auktoriteetti, olkoon se miten tahansa luotu, ja toisaalta tietty alistuminen ovat mistä hyvänsä yhteiskunnallisesta organisaatiosta riippumatta meille pakollisia niiden aineellisten ehtojen vallitessa, joissa tuotteiden tuottaminen ja vaihto tapahtuu.

Toisaalta olemme nähneet, että suurteollisuuden ja suurmaalouden kehittyessä tuotannon ja vaihdon aineelliset ehdot väistämättömästi monimutkaistuvat ja pyrkivät yhä enemmän laajentamaan tuon auktoriteetin vaikutuspiiriä. Sen vuoksi on järjetöntä kuvata auktoriteettiperiaatetta ehdottoman pahaksi ja autonomiaperiaatetta ehdottoman hyväksi. Auktoriteetti ja autonomia ovat suhteellisia asioita, joiden soveltamispiiri muuttuu yhteiskunnallisen kehityksen eri vaiheissa. Jos autonomistit tyytyisivät vain sanomaan, että tulevaisuuden yhteiskunnallinen organisaatio on salliva auktoriteettia vain niissä puitteissa, joissa tuotantoehdot tekevät sen välttämättömäksi, niin heidän kanssaan voitaisiin päästä yhteisymmärrykseen. Mutta he ovat sokeita kaikkien tosiasiain suhteen, jotka tekevät auktoriteetin välttämättömäksi, ja he taistelevat kiihkeästi sanaa vastaan.

Minkä vuoksi auktoriteetin vastustajat eivät rajoitu siihen, että huutavat poliittista auktoriteettia, valtiota vastaan? Kaikki sosialistit ovat samaa mieltä siitä, että poliittinen valtio ja samalla myös poliittinen auktoriteetti häviävät tulevan yhteiskunnallisen vallankumouksen seurauksena, toisin sanoen, yhteiskunnalliset tehtävät menettävät poliittisen luonteensa ja muuttuvat pelkiksi hallinnollisiksi, yhteiskunnan etuja valvoviksi tehtäviksi. Mutta auktoriteetin vastustajat vaativat, että auktoritatiivisesta poliittisesta valtiosta tehtäisiin loppu yhdellä iskulla, jo ennen kuin tehdään loppu niistä yhteiskunnallisista suhteista, jotka sen ovat synnyttäneet. He vaativat, että yhteiskunnallisen vallankumouksen ensimmäisenä tekona olisi auktoriteetin hävittäminen. Ovatko nuo herrat nähneet koskaan vallankumousta? Vallankumous on epäilemättä niin auktoritatiivinen asia kuin yleensä olla voi. Vallankumous on teko, jolla osa väes-

töstä sanelee tahtonsa väestön toiselle osalle kiväärien, pistimien ja tykkien, siis sangen auktoritatiivisten välineiden avulla. Ja ellei voittanut puolue tahdo menettää voimainponnistustensa hedelmiä, se joutuu välttämättömyyden pakosta pitämään yllä herruuttaan sen pelon avulla, jota sen aseet aiheuttavat taantumuksellisissa. Olisiko-han Pariisin Kommuuni pysynyt päivää kauemmin pystyssä, jollei se porvaristoa vastustaessaan olisi nojautunut aseistautuneen kansan auktoriteettiin? Emmeköhön me päinvastoin ole oikeutettuja moittimaan Kommuunia siitä, että se käytti tätä auktoriteettia liian vähän?

Siis jompikumpi. Joko auktoriteetin vastustajat eivät itse tiedä, mitä puhuvat, ja siinä tapauksessa he aiheuttavat vain sekaannusta, tai he sen tietävät, ja siinä tapauksessa he kavaltavat proletariaatin liikkeen. Kummassakin tapauksessa he palvelevat vain taantumusta.

*Kirjoittanut F. Engels lokakuussa 1872—
maaliskuussa 1873*

*Julkaistaan kokoelman
tekstin mukaan*

*Julkaistu joulukuussa 1873 kokoelmassa
»Almanacco Repubblicano per l'anno 1874»*

Allekirjoitus: Friedrich Engels